

Özel Gereksinimli Çocuğa Sahip Annelerin Ev Kazaları Konusundaki Düşüncelerinin İncelenmesi

Investigation of the Opinions of Mothers with Children with Special Needs about Home Accidents

Prof. Dr. Neriman ARAL, Prof. Dr. Figen GÜRSOY, Dr. Öğr. Üyesi Burçin AYSU

Atıf/©: Aral, N., Gürsoy, F., Aysu, B. (2020). Özel Gereksinimli Çocuğa Sahip Annelerin Ev Kazaları Konusundaki Düşüncelerinin İncelenmesi, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 13, Sayı 2, ss.229-241

Citation/©: Aral, N., Gürsoy, F., Aysu, B. (2020). Investigation of the Opinions of Mothers with Children with Special Needs about Home Accidents, *Erzincan University Journal of Social Sciences Institute*, Year 13, Issue 2, pp. 9-241

Notlar/Notes

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Etik Kurulundan etik kurul izni alınmıştır (09.07.2020-20). Çalışma, 29. Ulusal Özel Eğitim Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Orcid:

0000-0002-9266-938X

Neriman Aral

Ankara Üniversitesi
aralneriman@gmail.com

Orcid:

0000-0002-6199-4024

Figen Gürsoy

Ankara Üniversitesi
gursoy.f@gmail.com

Orcid:

0000-0003-3881-191X

Burçin Aysu

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
burcinaysuu@gmail.com

Makale Türü-Article Type

Araştırma/Research

Geliş Tarihi-Received: 2020.07.26

Kabul Tarihi-Accepted: 2020.12.08

Sayfa-Pages

229-241

Yazar(lar), herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Öz:

Özel gereksinimli çocuğa sahip annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri ve ilkyardım konusundaki düşüncelerinin incelenmesinin amaçlandığı bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak desenlenmiş ve görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya Ankara ili Keçiören ilçesinde yer alan özel gereksinimli çocuğa sahip olan ve çocuğu özel eğitim kurumlarına devam eden anneler (22) dahil edilmiştir. Araştırma sonucunda anneler, çocuklarının sıklıkla ev kazası geçirdiğini ifade etmiştir. Annelerin tamamı bu konuda eğitim almak istediklerini ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Özel Gereksinimli Çocuk, Ev Kazaları, İlkyardım, Özel Eğitim

Abstract:

This research, which aims to examine the opinions of mothers with children with special needs about the safety measures and first aid for home accidents, was designed as a case study –one of a qualitative research method- and interview technique was also used. Mothers (22) who are in Keçiören/Ankara, have children with special needs, and whose children attend special education institutions were included in the study. As a result of the research, mothers stated that their children often had home accidents. All of the mothers stated that they wanted to get education on this subject.

Keywords: Child With Special Needs, Home Accidents, First Aid, Special Training

1. GİRİŞ

Kazalar, plan dışı, herhangi bir nedenden bağımsız olarak bir anda ortaya çıkan olaylardır (Akyıldız, 2000). Kazaların çocuk sağlığı ve gelişimi üzerindeki etkisi, yadsınamayacak kadar fazladır. Kaza çocuğa fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden etki ederek yaralanma, hastalık, sakatlık ve hatta ölüme neden olabilmektedir (Salaçin vd., 1992). Yapılan araştırmalar incelendiğinde çocukların çok çeşitli kazalar geçirdiği bilinmekte (Bayram vd., 2019; Dehghani vd., 2019; Karatepe ve Akış, 2013) ve çocukluk dönemindeki bu kazalarının çok yaygın olduğu görülmektedir (İnce vd., 2014; Karatepe ve Akış, 2013; Yalaki vd., 2010; Balibey vd., 2011; Coşkun vd., 2008).

Normal gelişim gösteren çocuklardan farklı olarak özel gereksinimli çocuklarda ev kazaları; üzerinde durulması gereken önemli bir konudur (Mohan, 2005). Çünkü ev kazalarında gelişim özellikleri ve bireysel gereksinimleri nedeniyle özel gereksinimli çocuğa özgü alınması gereken önlemler ve yapılması gereken düzenlemeler bulunmaktadır. Ancak özel gereksinimli çocuklarda ev kazaları ile ilgili bir araştırma bulunmamaktadır.

Özel gereksinimli çocuklarının gelişim özelliklerinin bilinmesi, gelişim özelliklerine ve bireysel farklılıklarına göre yaşayabilecekleri tehlikeler ve kazalara karşı gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Ayrıca yaşayabilecekleri aniden ortaya çıkabilen bu durumların ne olduğunu, bu gibi durumlarda ilk uygulamalar, acil yardım için alınması gereken önlemler ve ilkyardım ile ilgili bilinçlendirme ve farkındalık çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmaların yapılabilmesi için ise yaşanan sorunların ve bu sorunlar oluştuğunda yapılanların belirlenmesi gerekmektedir. Bunun için özel gereksinimli çocuğa sahip annelerin öncelikle ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri ve ilkyardım konusundaki görüşlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Belirlenen görüşlerin, özel gereksinimli çocuklarda ev kazaları ve ilkyardım konusuna dikkat çekeceği, eğitim programlarının oluşturulmasında kavramsal bir çerçeve oluşturacağı ve ileride yapılacak araştırmalara öncülük edeceği düşünülmektedir. Çünkü ev kazaları, güvenlik önlemleri ve ilkyardım hakkında eğitim alınması önemli bir gerekliliktir (Özmen vd., 2007; Coşkun vd., 2008; Karatepe ve Akış, 2013; İnce vd., 2014; Bayram vd., 2019). Bu düşünceden hareketle araştırmada özel gereksinimli çocuğa sahip annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri ve ilkyardım konusundaki düşüncelerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Çocukluk dönemindeki kazaların büyük çoğunluğu ev içinde meydana gelmektedir (Karatepe ve Akış, 2013; İnce vd., 2014; Kurt ve Aytekin, 2015; Dehghani vd., 2019; Khan vd., 2019). Bu nedenle çocukluk çağı kazaları içinde ev kazaları, bir halk sağlığı sorunu olarak kabul edilmektedir (Mohan, 2005; Robertson, 2007; Turan vd., 2010, Abbassinia vd., 2020). Çiçekler ve arkadaşları (2012) 150 anne ile yürüttüğü araştırmasında 25-48 aylar arasında çocuğu olan annelerin ve üç çocuğa sahip annelerin kazalara yönelik daha fazla önlem aldıklarını saptamıştır.

Çocukluk çağı kazaları ile ilgili yapılan araştırmaların çoğunun epidemiyolojik olduğu, hastaneye gelen (İnce vd., 2014; Özmen vd., 2007; Yalaki vd., 2010) çocuklarla yürütüldüğü görülmüştür. Bu araştırmalar içinde İnce ve arkadaşları (2014) kazalar ile ilgili sistematik bir sörveyans sistemi bulunmadığını vurgularken, Özmen ve arkadaşları (2007) araştırmasında

Manisa ilinde bir Aile Sağlığı Merkezine 0-6 yaş arasında olup herhangi bir nedenle başvuran çocukların % 15.5'inin herhangi bir ev kazası geçirdiğini, en sık geçirilen ev kazasının ise %48.3 ile düşmeler olduğu bulunmuş; Yalaki ve arkadaşları (2010) Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne başvuran 0-5 yaş arası çocuğu olan ailelerin % 49,6'sının çocuklarının evde yaralandığını belirttiği sonucuna ulaşmıştır. Salaçin ve arkadaşları (1992) tarafından yapılan çalışmada ise 18 yaş altındaki otopsi materyali ile çalışıldığı görülmüştür. Bu anlamda hastaneye başvurulmayan ev kazaları ve ailelerin kaza durumunda ev içindeki müdahaleleri, bu konudaki görüşleri bilinmemektedir.

Coşkun ve arkadaşları (2008) araştırmasında annelerin kaza durumunda ilkyardım ile ilgili bilgilerinin yetersiz olduğu, Tural Büyük ve arkadaşları (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama düzeyleri düşük bulunmuştur. Yapılan çalışmaların ise sadece normal gelişim gösteren çocukların aileleri ile yapıldığı görülmüştür (Turan vd., 2010; Yıldız Çiçekler vd., 2012; Kurt ve AYTEKİN, 2015). Özel gereksinimli çocuklarda ev kazaları, güvenlik önlemleri ve ilkyardım ile ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Özel gereksinimli çocuğa sahip annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri ve ilkyardım konusundaki düşüncelerinin incelenmesinin amaçlandığı bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak desenlenmiş ve görüşme tekniği kullanılmıştır (Cresswell, 2016).

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde, amaçlı örnekleme türlerinden kolay ulaşılabilirlik ölçütüne dayanmakta olan uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Patton, 2002). Araştırmacılar tarafından, Ankara ili Keçiören ilçesinde yer alan özel gereksinimli çocuğa sahip olan ve çocuğu özel eğitim kurumlarına devam eden anneler (22) çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırma kapsamındaki anneler ile 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılı bahar döneminde özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde yüz yüze görüşme yapılmıştır.

Çalışmaya dahil edilen anneler (22 anne) ve özel gereksinimli çocuklarına ilişkin demografik özellikler incelendiğinde; annelerin 5'i 25-30 yaş, 9'u 31-35 yaş, 4'ü 36-40 yaş, 2'si 41-50 yaş aralığında, 2 anne ise 51 yaşın üstünde olup; 14'ü ilköğretim, 5'i lise mezunu, ortaokul (1 anne), lisans (1 anne) mezunu olan ve okuma-yazma bilmeyen bir anne olduğu belirlenmiştir. Annelerin 20'si ev hanımı olup iki anne ise hizmet sektöründe çalışmaktadır. Araştırma kapsamındaki annelerin 4'ü tek çocuk, 8'i iki çocuk sahibidir. Annelerden üç çocuk (5) ve 4 ve daha fazla (5) çocuğa sahip annelerin sayısı birbirine eşittir. Annelerin 16'sı bir özel gereksinimli çocuğa sahipken, 5 anne iki, 1 annenin ise üç özel gereksinimli çocuğu bulunmaktadır. Özel gereksinimli çocukların 17'si erkek, 12'si kız olup 4'ü 3-6 yaş, 13'ü 7-10 yaş, 10'u 11-15 yaş aralığındadır. İki özel gereksinimli birey ise 20 yaşın üzerindedir. Özel gereksinimli çocukların 10'u doğumla birlikte ilk üç yıl içinde, 5'i 4-6 yaş arasında, 12'si 7-10 yaş arasında, 2'si ise 11-15 yaş arasında tanı almıştır. Özel gereksinimli çocukların engel türleri incelendiğinde 10'u zihinsel engelli, 8'i özgül öğrenme güçlüğü, 4'ü otizm spektrum bozukluğu

tanısı almış olup bir özel gereksinimli çocuk bedensel yetersizliğe sahiptir. Özel gereksinimli çocukların 6'sında ise birden fazla engel türü bulunmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Özel gereksinimli çocuğa sahip anneler ile görüşmeler yapılırken Yarı Yapılandırılmış Görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği; sahip olduğu belirli düzeyde standartlık, aynı zamanda esneklik ve görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme formuna bağlı olarak sürdürülmesi nedeniyle tercih edilmiştir (Türnüklü, 2000). Bu anlamda araştırmacılar tarafından konu ile ilgili literatür taraması yapılmış, oluşturulan taslak görüşme formu için çocuk gelişimi alanından dört, ölçme değerlendirme alanından bir uzman olmak üzere beş uzmandan görüş alınmıştır. Uzman görüşü sonucunda Yarı Yapılandırılmış Görüşme formuna son şekli verilmiştir. Yarı Yapılandırılmış Görüşme formu araştırma grubuna uygulanmadan önce küçük bir grupta ön uygulama yapılmıştır. Yarı Yapılandırılmış Görüşme formu özel gereksinimli çocuğa sahip annelerin ev kazaları hakkındaki düşünceleri, ev kazalarına yönelik aldıkları güvenlik önlemleri ve ilkyardım konusundaki deneyimlerini, uygulamalarını ve bu konudaki eğitim ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Araştırmaya dahil edilen özel gereksinimli çocuğa sahip annelere öncelikle araştırmanın gönüllülük esasına dayandığı ve herhangi bir aşamasında araştırmadan ayrılacakları, araştırma süreçleri ve görüşmelerin hangi amaçla kullanılacağı ile ilgili bilgi verilmiştir. Veriler araştırmacılar tarafından yazılarak kaydedilmiş, ses kaydı alınmamıştır.

Elde edilen verilerin analize hazırlanması için tamamı okunmuş, bilgisayara aktarılarak metin dosyası haline getirilmiş, betimsel analiz ile değerlendirilmiştir. Elde edilen bulguların düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde sunulmasını amaçlayan betimsel analizde; çalışmaya katılan anneler A1, A2, A3, ... A22 olarak kodlanmıştır. Veriler betimlendikten sonra bulgular açıklanmış ve ilgili literatürden yararlanılarak yorumlanmıştır. Özel gereksinimli çocuğa sahip annelerin görüşlerini yansıtabilmek için çarpıcı cevaplardan doğrudan alıntılara yer verilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

3.4. Bulgular

Araştırmada özel gereksinimli çocuğa sahip annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri ve ilkyardım konusundaki düşüncelerinin incelenmesi amaçlanmış, elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Araştırma kapsamındaki annelere özel gereksinimli çocuklarının ev kazası geçirme durumu sorulduğunda annelerin 15'i evet cevabını, 2 anne hayır cevabını vermiştir. Annelerin 5'i ise bu soruya cevap vermek istememiştir. Annelere çocuklarının ev kazası geçirme sıklığı sorulduğunda annelerin 10'u sık sık, 4'ü bir kez, 7'si iki veya üç kez ev kazası geçirdiğini ifade etmiş, bir anne ise çocuğunun beş ve daha fazla kez ev kazası geçirdiğini belirtmiştir.

Annelerden özel gereksinimli çocuklarının en sık geçirdiği ev kazasını söylemeleri istendiğinde annelerin 3'ü çocuklarının ev kazası geçirmediğini belirtirken 9'u düşme, 5'i düşme ve çarpma, 2'si boğazına yabancı cisim takılması gibi durumlarla sık sık karşılaştıkları yönünde görüş bildirmiştir. Yanma (1), çarpma (1) ve kesik (1) ile ilgili kazalarla sık sık karşılaştıklarını belirten annelerin oranı ise birbirine eşittir.

Annelere “Özel gereksinimli çocuğunuz ev kazası geçirdiğinde ilk olarak ne yaptınız?” sorusu sorulduğunda annelerin birden fazla cevap verdiği saptanmıştır. Kazanın türü fark etmeksizin annelerin tamamına yakını eşlerine haber verdiklerini ve komşudan yardım istediklerini (18) belirtmiş, bir kısım anne (2) ise hastaneye götürdüğünü ve müdahale ettiğini (2) ifade etmiştir.

Araştırmaya dahil edilen annelerin 10’ u sık sık olduğu için çocuklarının ev kazası geçirdiği yaşı hatırlamadığını ifade etmiştir. Çocukları bir (1), üç (1), beş (1) ve on (1) yaşındayken ev kazası geçirdiğini belirten annelerin sayısı ile altı (4) ve yedi (4) yaşındayken ev kazası geçirdiğini belirten annelerin sayısı birbirine eşittir.

Araştırma kapsamındaki annelere özel gereksinimli çocuklarının ev kazası nedeniyle hastaneye yatıp yatmadığı sorulduğunda; annelerin tamamına yakını (21) bu soruya “hayır” cevabını verirken bir anne ev kazası nedeniyle özel gereksinimli çocuğunun hastaneye yattığını ve ameliyat olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya dahil edilen annelere “Çocuklar için tehlike oluşturan ev kazaları neler olabilir?” sorusu sorulmuştur. Annelerin; düşme (kayıp düşme, takılarak düşme, sandalyeden düşme, camdan aşağı düşme, banyoda kayarak düşme), yanma (soba yanması, sıcak su dökülmesi, tencere devrilmesi, ütü ile yanma), deterjan ve zehirli ilaç içme, kesik, elektrik çarpması, ateşle oynama, tehlikeli madde yutma (pil, para), kulağa ve buruna yabancı cisim sokma, çarpma (eşyalara çarpma, çekmece çarpması) gibi çok çeşitli cevaplar verdikleri saptanmıştır.

Annelere “İsmini bildiğiniz ev kazalarına nasıl müdahale edersiniz?” sorusu sorulduğunda, birden fazla cevap verildiği görülmektedir. Annelerin çoğunluğu (16) ev kazalarından yanmalara karşı müdahalelere örnek verirken, 10’u düşme, 7’si kesik, 4’ü elektrik çarpması, 2’si deterjan içme, 2’si kapıya sıkışma ile ilgili müdahalelere örnek vermiştir. İlaç zehirlenmesi (1), yabancı cisim yutma (1), ve çekmece çarpmasına (1) ilişkin müdahalelere örnek veren annelerin sayısı ise birbirine eşittir. Yanmaya nasıl müdahale edileceğine örnek veren A14 “*Su ile olursa hemen soğuk su ile, sıcak bir madde ile olursa krem ile müdahale ederim*” cevabını verirken, A1” *Hastaneye götürürüm*” cevabını vermiştir. Düşme durumunda annelerden A12 “*(Banyoda düşme) Kaldırıp bakıp banyoya devam ederim.*” şeklinde görüş bildirmiş, bir anne (A16) “*Islak yere basmamasını söylerim.*”, süpürgenin fişine takılıp düşme için A18 “*Buz tutma*”, hafif düşme için A2 “*Çocuğu kaldırırım, çizik, kanama var mı diye kontrol ederim.*”, annelerden A4 ise “*Buz tutarım, bir süre uyutmam. Kusma varsa hastaneye götürürüm.*” şeklinde görüş bildirmiştir. Yabancı cisim yutma ile ilgili durumlara annelerden A15 “*Çocuğu ters çevirip ayaklarından kaldırarak sırtına hafif hafif vurarak yuttuğunu çıkarmak*” şeklinde müdahale edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Kesiklerle ilgili annelerin tamamı yaranın üstünü pamuk ve benzeri maddelerle kapatıp dikiş atılması gerekiyorsa veya kanaması durmuyorsa hastaneye götürdüklerini, deterjan içme ve ilaç zehirlenmesi ile ilgili durumlarda, çocuğun kusturulması gerektiğini, çekmece çarpması ve kapıya sıkışma gibi kazalar oluştuğunda ise buz konulması gerektiğini belirtmişlerdir.

Araştırmaya dahil edilen annelerin 11’i ev kazası sırasında çocuklarının yanında kendilerinin bulunduğunu, 4’ü babalarının bulunduğunu 3’ü çocuklarının yalnız olduğunu ifade etmiştir. Özel gereksinimli çocuğunun kendisi ve babası ile birlikte (1), sadece babası ile birlikte (1), arkadaşları ile birlikte (1) ev kazası geçirdiğini belirten annelerin yanında bir anne bu soruya cevap vermek istememiştir.

Annelere ev kazalarına yönelik ne tür önlemler aldıkları sorulduğunda annelerin birden fazla cevap verdiği dolayısıyla birden fazla önlem aldığı görülmüştür. Annelerin 10'u tehlikeli eşyaları ortadan kaldırdığını, 5'i çocuk kilidi kullandığını belirtmiştir. Ortam düzenlemesi yaptığını (4), kapıları kilitlediklerini (4), uyarıda bulunduğunu (4) belirten annelerle sürekli yanında bulunmaya çalıştığını (4) ifade eden annelerin oranının ise birbirine eşit olduğu görülmüştür. İki anne mutfak ocağının kullanımına dikkat ettiğini belirtmiş, iki anne herhangi bir önlem almadığı yönünde görüş bildirmiştir. Tehlikeli eşyaları ortadan kaldırdığını ifade eden annelerden A4 "*Kapaklı dolap vardı. Komşuya verdik. Olmazsa diğerini de veririz.*" şeklinde, uyarıda bulunan annelerden A16 "*Uyarırım, yapmamasını söylerim*", kapıları kilitlediğini belirten annelerden A7 "*Mutfağın kapasını kilitliyoruz.*" şeklinde cevaplar vermiştir. Ortam düzenlemesi yaptığını ifade eden annelerden A1 ise "*Kayan kilimimiz vardı. Halı kaydırmaz diktik altına.*" cevabını vermiştir.

Annelerden ev kazalarına yönelik özel gereksinimli çocukları için aldığı güvenlik önlemlerini açıklamaları istendiğinde birden fazla cevap verildiği görülmüştür. Verilen cevaplara göre annelerin 10'u tehlike oluşturacağını düşündüğü eşyaları özel gereksinimli çocuklarının bulunduğu ortamdan kaldırdıklarını belirtmiştir. Annelerin 9'u kapıları kilitlediğini ve çocuk kilidi kullandığını; öğüt verdiğini (1), uyarıda bulunduğunu (3), çekmecelere bant yapıştırmak, halı kaymaz kullanmak gibi yöntemlerle ortam düzenlemesi yaptıklarını (4), çocuğunu gözetim altında bulundurduğunu (4), mutfakta ocağın arka bölmesini kullanmaya, tavaların saplarının yönüne dikkat ettiklerini (2) belirtmiştir.

Annelere ev kazalarına karşı özel gereksinimli çocukları için almak istediği başka güvenlik önlemleri sorulduğunda, annelerin çoğunluğu (17) almak istedikleri başka herhangi bir önlemin bulunmadığı yönünde görüş bildirmiştir. Verilen diğer cevaplar incelendiğinde ise kabloları sabitlemek, mutfak kapısına kilit taktırmak, çekmece kilidi kullanmak, karıştırdığı dolabı ortadan kaldırmak istediğini belirten annelerin yanında bir anne aldığı önlemlerin yeterli olduğunu vurgulamıştır.

Araştırmaya dahil edilen annelere evlerinde ilkyardım malzemelerinden hangilerinin bulunduğu sorulduğunda çoğunluğu (18) yara bandı bulunduğunu belirtmiştir. Bunun yanında pamuk, batikon... gibi maddelerin bulunduğunu belirten annelerin yanında 4'ü evlerinde ilkyardım malzemesinin olmadığını söylemişlerdir.

Araştırma kapsamındaki annelerin 14'ü "112" ve "110" nolu acil yardım hatlarını bildiklerini ifade ederken, 4'ü "112" ve "155" nolu acil yardım hatlarını bildiklerini belirtmiştir. Verilen diğer cevaplar incelendiğinde "112,155,110,122,156" numaralarının hepsini, "155", "182" ve "110" nolu acil yardım hattını bildiği yönünde görüş bildiren birer anne bulunmaktadır.

Araştırma kapsamındaki annelerin tamamı ev kazaları ve ilkyardım ile ilgili bir eğitim almadığını belirtmiş ancak ilkyardım ve ev kazaları ile ilgili bir eğitim almak istediği yönünde görüş bildirmişlerdir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmaya dahil edilen annelerin yarısından fazlası (15) özel gereksinimli çocuklarının ev kazası geçirdiğini, 10 anne çocuğunun geçirdiği ev kazası sayısına ilişkin; çocuğunun sürekli ev kazası ile karşı karşıya kaldığını belirtmiş, bu nedenle sayı belirtmemiştir. Ev kazalarının çok yaygın olduğu bilinmekle birlikte bu konu ile ilgili araştırmalar incelendiğinde; İnce ve

arkadaşları (2014) 12-35 aylık çocukların %4,5'inin, 36-59 aylık çocukların %12'sinin hayatları boyunca en az bir ciddi kaza öyküsünün bulunduğunu; Karatepe ve Akış (2013) çocukların ev kazası geçirme sıklığının son iki hafta içinde % 19,65, Yalaki ve arkadaşları (2010) araştırmasına dahil ettikleri çocukların 248'inin (%49.6), Balibey ve arkadaşları (2011) ise % 65,6'sının ev kazası geçirdiğini saptamıştır. Coşkun ve arkadaşları (2008) üç aylık dönem içerisinde, 67 ailede (%30.6) en az bir ilk yardım gerektiren durumun meydana geldiğini, 106 çocuğun 188 ilk yardım gerektiren durumla karşılaştığını belirlemiştir.

Annelerin 5'inin çocuklarının ev kazası geçirme durumuna ilişkin sorulan soruya cevap vermemeleri bu durumdan kendilerini sorumlu tutmaları veya geçirdikleri kazaları önemsememeleri ile açıklanabilir. Annelerden beşinin bu soruya cevap vermemesi de göz önüne alındığında özel gereksinimli çocuklar ile ilgili geniş kapsamlı araştırmaların yapılması gerektiği söylenebilir. Zihinsel engelli, özgül öğrenme güçlüğü, otizm spektrum bozukluğu tanısı alan, birden fazla engel türü bulunan, bedensel yetersizliğe sahip çocuğun dahil edildiği bu araştırmadan elde edilen bu bulguların ev kazalarında annelerin görüşleri ile ilgili bütünsel resmi elde etmede önemli olduğu düşünülmektedir.

Verilen cevaplardan yola çıkılarak araştırma kapsamındaki özel gereksinimli çocukların en sık geçirdiği ev kazasının düşme olduğu, bunu düşme ile beraber görülen çarpmanın izlediği görülmüştür. Ev içinde pek çok şey düşmeye neden olabilmektedir. Çocukların yeni yürümeye başlaması, halı veya yerde duran bir eşyaya takılma, kaygan zemin, merdivenler, yüksek bir yere çıkma gibi nedenlerle düşmeler meydana gelebilmektedir. Çocuklarda baş vücut oranının yetişkinlerden farkı, yani başın vücutlarına göre daha büyük olması sonucu ağırlık merkezinin proksimale kayması düşme sonucu travmalara da neden olabilmektedir (Taşkınlar vd., 2016). Yapılan araştırmalarda da ev kazası ile ilgili en sık düşmenin yaşandığı bulunmuş; Bayram ve arkadaşları (2019) araştırmasında çocuklarda en sık görülen ev kazalarının düşme (% 48.9) ve parmak sıkışması olduğunu (% 36.6), Dehghani ve arkadaşları (2019) düşme, yanma ve travmanın daha sık görüldüğünü, Özmen ve arkadaşları (2007) ilk sırada düşmenin ikinci sırada yanmanın oluştuğunu bulmuş, Karatepe ve Akış'ın (2013) araştırmasında ise oluş şekline göre en sık karşılaşılan kaza türünün düşme (%67,21), düşmelerin yüksekte düşme ve kaygan zeminde düşme olarak ikiye ayrıldığı, düşmeyi kesici ve delici aletle yaralanma (%12,23), yanma (%11,20) ve çarpmanın (%9,31) izlediği bulunmuştur. Bu durumda evlerde özellikle düşmeye ilişkin önlemlerin alınması gerektiği söylenebilir.

Annelerin "Özel gereksinimli çocuğunuz ev kazası geçirdiğinde ilk olarak ne yaptınız?" sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde annelerin öncelikle destek için ikinci bir kişiye haber verdikleri görülmektedir. Sadece iki anne müdahale ettiği yönünde görüş bildirmiştir. Ev kazaları ile ilgili acil durumlarda koruma, bildirme ve kurtarma, üç temel uygulama olarak bilinmektedir. Ev kazasının çeşidine bağlı olarak elektrik çarpmasında şalterin indirilmesi gibi oluşabilecek ikincil tehlikelerin ortadan kaldırılması, güvenlik önlemleriyle yeni bir kazanın oluşmasının engellenmesi gerekmektedir (Öztürk, 2012). Araştırma kapsamındaki annelerin tamamının yakını öncelikle bir yakınından yardım istediği yönünde görüş bildirmiştir. Bu durumun yaşadıkları ev kazalarının, olay yeri güvenliği alınmasının gerektirmediğini düşünmelerinden kaynaklandığı söylenebilir. Ev kazaları ile ilgili acil durumlarda yapılması gerekenler noktasında koruma, bildirme ve kurtarmanın tamamına yer vermedikleri, dolayısı ile bu konuda bilgi eksikliklerinin bulunduğu vurgulanabilir.

Annelerin 10'unun özel gereksinimli çocuğunun sık sık ev kazası geçirdiğini belirtmesi, konunun önemini vurgulamaktadır. Ev kazası geçirme yaşlarının altı-yedi yaş civarında artış göstermesi bu yaşlarda okul öncesi eğitim ve temel eğitime başlama yaşı ile birlikte

büyüdüğünün düşünülerek çocuk üzerindeki gözetimin azalması nedeniyle daha fazla yalnız zaman geçirmesinden kaynaklandığı söylenebilir. Literatür incelendiğinde; Karatepe ve Akış (2013) tarafından yapılan araştırmada 24-35 aylık çocukların diğer yaş gruplarına göre daha fazla; 72 ay ve üstündeki çocukların da daha az ev kazası geçirdiği belirlenmiştir. Salaçin ve arkadaşları (1992) ölümle sonlanan çocukluk çağı kazalarının çoğunun ilk altı yaş grubunda olduğunu saptamıştır. Ev kazaları ile ilgili çalışmaların daha çok yaşamın ilk altı yılını kapsadığı görülmektedir (Salaçin vd., 1992; Karatepe ve Akış, 2013; Jackson vd., 2016). Jackson ve arkadaşları (2016) tarafından yapılan araştırmada ise bir yaşın altındaki çocuklu ailelerin daha düşük güvenli uygulamaları varken, daha büyük ve birden fazla çocuğu olanların daha yüksek güvenli uygulamaları olduğu gösterilmiştir. Ancak özel gereksinimli çocuklarda ev güvenliğinin sağlanmasında alınacak önlemler, çocuğun özellikleri ile ilişkili risk ve koruyucu faktörlerin bir bütünü anlamına gelmektedir. Bir başka deyişle özel gereksinimli çocuğun özellikleri, ev ortamının kalitesi, çocuğun dahil olduğu etkinliklerin niteliği gibi faktörler bir bütün olup evdeki riskler ve koruyucu faktörler arasında dinamik bir etkileşim bulunmaktadır (Désormeaux-Moreau vd., 2018). Bu nedenle özel gereksinimli çocuklarda ev kazalarına bütünsel bir bakış açısı ile bakılmalı, özel gereksinimi doğrultusunda çocuğa özgü önlemler alınmalıdır.

Araştırma kapsamındaki annelere özel gereksinimli çocuklarının ev kazası nedeniyle hastaneye yatıp yatmadığı sorulmuştur. Konu ile ilgili yapılan araştırmaların daha çok hastane kayıtları veya hastaneye başvurular üzerinden yapılması (Yalaki vd., 2010; İnce vd., 2014), ev kazaları sonucu hastaneye götürülmeyen, evde müdahale edilen veya hastaneye yatması gerekli olmayan durumların da varlığını göstermektedir. Karatepe ve Akış (2013) tarafından yapılan araştırma bu görüşü destekler nitelikte olup kaza sonrası aileleri tarafından sağlık kuruluşuna götürülen çocuk oranının %25 olduğu saptanmıştır. Hastaneye götürülememe nedenleri öğrenim düzeyi, sosyo ekonomik düzey gibi pek çok nedenden kaynaklanabilir. Yalaki ve arkadaşları (2010) ebeveynlerin yaşı küçüldükçe, kardeş sayısı arttıkça, sosyoekonomik düzey düştükçe ve ailenin büyüklüğü arttıkça evde yaralanma riskinin de arttığını belirtmiştir. Bu anlamda annelerin bilinçli müdahale yöntemleri ve ilk uygulamalarının ön plana çıktığı düşünülmektedir. Eğer anneler müdahale yöntemleri ve ilk uygulamalar ile ilgili bilgi sahibi olursa hangi durumlarda hastaneye başvurması gerektiğini de bilecektir.

Özel gereksinimli çocuğa sahip annelerin birçok ev kazasının ismini bildiği görülmüştür. Bunun yanında araştırma kapsamındaki anneler “İsmini bildiğiniz ev kazalarına nasıl müdahale edersiniz?” sorusuna birden fazla cevap vermiş, yanma, düşme, kesik, elektrik çarpması, deterjan içme, kapağı sıkışma, ilaç zehirlenmesi, yabancı cisim yutma, ve çekmece çarpmasına ilişkin müdahalelere örnek verdikleri görülmüştür. Ancak deterjan içme ve ilaç zehirlenmesi ile ilgili durumlarda, çocuğun kusturulması gerektiği gibi yanlış bilgilerin olduğu saptanmıştır. İçilen madde asit gibi yıkıcı özellikler taşıyorsa, gaz ya da petrolden elde edilen maddeler varsa kesinlikle kusturma işlemi yapılmamalıdır. Diğer kazalara yapılacak müdahaleler ise bilincin açık olup olmaması gibi birçok nedene göre değişiklik gösterebilmektedir (Akyıldız, 2000). Ev kazasının oluşması durumunda yapılacak ilk hareketler bu nedenle önem taşımaktadır. Çocuğa yapılacak yardım ve ilk müdahale çocuk için bir tehlike oluşturmamalı, durumunu ciddileştirme olasılığı taşımamalı, yani daha da kötüye gitmesini engellemelidir. Bununla beraber kurtarıcı (anne) teknik bilgisinin dışına çıkmamalı, ilkyardım ile ilgili bir eğitimi yoksa herhangi bir yardıma kalkışmamalıdır (Akyıldız, 2000). Bu anlamda tüm annelerin hatta anne adaylarının ilkyardım bilgisine sahip olmasının hayati önem taşıdığı söylenebilir. Çünkü kazaların daha çok ev içinde meydana gelmesi, annelerin ellerinde bulunduğu olanaklarla yardımda bulunması ve

çocuğun durumunun kötüye gitmesini engellemesi için ilk uygulamaları bilmesi gerekmektedir. Coşkun ve arkadaşları (2008) tarafından yapılan araştırma kapsamındaki annelerin %64.8'inin ilk yardım ile ilgili bilgilerinin zayıf olduğu bulunmuştur.

Özel gereksinimli çocukların ev kazası geçirdikleri sırada yanlarında çoğunlukla annelerinin bulunması, örneklem grubunun özelliği olarak annelerin çoğunun ev hanımı olması ve çocuklarla annelerin daha fazla birlikte olmasından kaynaklanıyor olabilir. Ancak annelerin ev hanımı olmasına, çocukları ile birlikte daha fazla vakit geçirme olanaklarının bulunmasına rağmen ev kazaları olabilmektedir. Özel gereksinimli çocuğu tehlikelerden daha fazla koruması noktasında annenin çalışma durumunun bir etkisinin bulunmadığı, ev kazaları ile ilgili yeterince bilinçli olmadığı söylenebilir. Özmen ve arkadaşları (2007) tarafından yapılan araştırmada annesi ev hanımı, çekirdek aileye sahip ve tek çocuk olanların daha fazla ev kazası geçirdiği, Nadeeya ve arkadaşlarının (2016) çalışmasında ise çalışan annelerin ev kazalarına ilişkin bilgilerinin çalışmayan annelere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Karatepe ve Akış (2013) ise evde yaşayan kişi sayısı ile ev kazası arasında bir ilişki bulamamıştır. Kazaların anlık olarak meydana geldiği düşünüldüğünde yanında yetişkin bulunma durumu ile beraber tehlike oluşturan durumların varlığının da önem kazandığı düşünülmektedir.

Verilen cevaplara göre annelerin ev kazalarına yönelik aldıkları önlemler konusunda; en çok tehlikeli gördükleri eşyaları ortadan kaldırdığı görülmekte, çocuk kilidi kullanım oranının az olduğu düşünülmektedir. Özmen ve arkadaşları (2007) araştırmasında annelerin ev kazalarını önlemeye yönelik alınacak güvenlik önlemleri konusunda yetersiz olduklarını saptamıştır. Nadeeya ve arkadaşları (2016) annelerin çocuklarda evde yaralanmaya ve güvenlik önlemlerine ilişkin orta düzeyde bilgi ve algı puanına sahip olduğunu saptamıştır. Gökçora (2008) çalışmasında çocukları travmadan korumak için, bulunulan ortam ve bu ortamı kullananların bilinç ve dikkatlerinin önemli olduğunu ifade etmiştir. Aynı araştırmada çevre düzenlemesinden doğaya, mimari yapılanmadan ev-dışı ve evdeki aygıtların yerleştirilmesine, kullanım biçimine kadar her koşulun, çocuğun sağlığına doğrudan ya da dolaylı olarak etkili olduğunu vurgulamıştır. Kazalardan korunmanın ele alınacak ve gerçekleştirilecek eğitim ve tedbirlerin yalnızca sağlık kurumlarına bırakılmaması; önleme konusunda resmi kurumların, işletmelerin, sivil toplum kuruluşlarının, üniversitelerin katılımı beklenmekte, daha fazla bilimsel araştırma yapılması gerekmekte (Robertson, 2007; Gökçora 2008) ve gerekli güvenlik önlemlerinin alınması öne çıkmaktadır (Jackson vd., 2016). Bunun için öncelikle çocukların içinde bulunduğu çevrede tehlike oluşturan durumlardan uzak tutulması, gerekli durumlarda gözetilmesi, tehlike oluşturan nesnelerin çocukların ulaşamayacağı yere kaldırılması (Jackson vd., 2016; Acar, 2017) önerilmektedir. Bu araştırmadan elde edilecek bulguların ileride yapılacak çalışmalarda eğitim programlarının oluşturulmasında kavramsal bir çerçeve oluşturması noktasında yararlı olacağı düşünülmektedir.

Annelerin tamamına yakını ev kazalarına karşı almak istedikleri herhangi bir önlemin bulunmadığı yönünde görüş bildirmiştir. Çocukların çoğunun ev kazası geçirmesine rağmen annelerin ev kazaları ile ilgili almak istedikleri bir güvenlik olmadığı yönünde görüş bildirmeleri bu konudaki eğitim ihtiyaçlarını bir kez daha göstermektedir. Tural Büyük ve arkadaşları (2015) araştırmasında; annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama düzeylerini düşük bulmuştur. Ev kazaları, güvenlik önlemleri ve ilkyardım hakkında eğitimlere ve kurslara ihtiyaç olduğu vurgulanmaktadır (Özmen vd., 2007; Coşkun vd., 2008; Karatepe ve Akış, 2013; İnce vd., 2014; Bayram vd., 2019). Özmen ve arkadaşları (2007) tarafından yapılan araştırmada; annelerin % 85'inin ev kazalarının neler olduğunu bildiklerini ifade ettikleri, bildikleri ev kazaları içinde en yüksek oranda (% 56.5) sobadan yanmayı söyledikleri, çocukları

ev kazası geçiren annelerin, çocukları ev kazası geçirmeyen annelere göre daha fazla çeşit ev kazası bilmelerine rağmen, aradaki farkın anlamlı olmadığı saptanmıştır.

Annelerden bazılarının evlerinde ilkyardım malzemesinin bulunmadığını bildirmesi düşündürücüdür. Öncelikle kazaların oluşumuna engel olunmalıdır. Ancak anlık olarak oluşan, engellenemeyen bir durum olduğunda da müdahale edilebilmesi için ilkyardım malzemesinin bulunması gerektiği düşünülmektedir. Bu anlamda her evde ilkyardım müdahalelerinde kullanılan malzemelerin bulunduğu bir ilkyardım çantası olmalı, annenin hatta ailedeki tüm yetişkinlerin kolay ulaşabileceği bir yerde bulunmalıdır. Bu çantalar amaca, gerekiyorsa özel gereksinimli çocuğun ihtiyaçlarına göre de güncellenmelidir (Öztürk, 2012).

Araştırma kapsamındaki annelerin tamamı ev kazaları ve ilkyardım ile ilgili bir eğitim almadığını belirtmiş ancak ilkyardım ve ev kazaları ile ilgili bir eğitim almak istediği yönünde görüş bildirmiştir.

Ev kazaları kaynaklı ölüm ve sakatlıkların artması nedeniyle konu ile ilgili toplumsal bilinçlendirme çalışmalarının yapılması önemli görülmektedir (Üçüncü vd., 2019). Çünkü ev kazalarının önlenmesi ile ilgili ev merkezli eğitimler, ev ziyaretleri, grup tartışmaları ve görüşmeler dahil olmak üzere müdahale çalışmalarının etkili olduğu bilinmektedir. Kazalar önlenemez olduğundan uygun müdahale stratejileri, özellikle erken müdahale veya girişimsel önlemlerin bir kombinasyonunun, çocuklarda ev kazaları ve yaralanma riskini azalttığı vurgulanmaktadır (Abbassinia vd., 2020).

Hayatı tehlikeye atan sağlık sorunu olarak kazaların her zaman her yerde ortaya çıkma ihtimaline karşın toplumdaki tüm bireylerin temel ilkyardım bilgi ve becerilerini edinmesi beklenmektedir (Akyıldız, 2000). Bununla beraber çocukluk çağında ev kazalarının kaçınılmaz olduğunun düşünülmesi, çocuğun büyüme ve gelişiminin bir parçası olarak görülmesi, ev kazalarına gereken önemin verilmemesi; sonuçları konusunda ayrıntılı bilgi ve farkındalık eksikliğine neden olmaktadır. Çocukların kazalardan korunması ve yapılacak ilk müdahaleler dikkat gerektiren sosyal bir olgudur, bu nedenle hızlı ve hedef grup müdahalelerini gerektirmektedir (Khan vd., 2019). Çalışmanın hedef kitlesinin özel gereksinimli çocuklarla ilgili olmasının literatüre önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Özel gereksinimli çocuğa sahip annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri ve ilkyardım konusundaki düşüncelerinin incelenmesinin amaçlandığı bu araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda şunlar önerilebilir:

- Özel gereksinimli çocuklarda ev kazaları ve güvenlik önlemleri ile ilgili ulusal ve bölgesel düzeyde erken müdahale çalışmalarının yapılması,
- Özel gereksinimli çocuğa sahip ailelerin, ev kazalarından korunma ile ilgili eğitim ile ekip çalışması şeklinde sürekli ve düzenli olarak desteklenmesi,
- Ailelerin, ilkyardım ile ilgili eğitim almalarının sağlanması, bu eğitimlerden daha çok ailenin yararlanabilmesi için online yöntemlerden yararlanılması
- Ailelerin özel gereksinimli çocuğunun gelişim özellikleri ile ilgili bilgilendirilmeleri,
- Özel gereksinimli çocuklara kazalarından korunma ile ilgili eğitim programları oluşturulması ve uygulanması, öntest ve sontest ile ölçülerek etkililiğinin saptanması,
- Nicel ve nitel verilerin bir arada kullanıldığı karma araştırmaların planlanması,
- Özel gereksinimli çocuğa özgü alınması gereken önlemler ve yapılması gereken düzenlemeler ile ilgili ailelere rehberlik edilmesi önerilebilir.

REFERENCES/KAYNAKÇA

- ABBASSINIA, M., BARATI, M. ve AFSHARI, M. (2020). Effectiveness of Interventions in the Prevention of Home Injuries among Children Under 5 Years of Age: A Systematic. *Archives of Trauma Research*, 8(4),190-197
- ACAR, A. (2017). Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları. Ankara: Eğiten Kitap
- AKYILDIZ, N. (2000). İlk Yardım. İstanbul: Ya-Pa
- BALİBEY, M., POLAT, S., ERTEM, İ., BEYAZOVA, U., ve ŞAHİN, F. (2011). Çocukluk Çağında Ev Kazalarına Yol Açan Etmenler. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 20(3), 89-98
- BAYRAM, T., İLGİN, C., KULBAY, H., TOZAKOĞLU, B., KARADUMAN, İ., COLAK, B. ve SAVE, D. (2019). The Factors Associated with Mothers' Preventive Measures Against Home Accidents: A Descriptive Study from Istanbul, Turkey. *Clinical and Experimental Health Sciences*, 9(2), 151-156
- COŞKUN, C., ÖZKAN, S. ve MARAL, İ. (2008). Çankırı-Eldivan İlçe Merkezinde 0-14 Yaşlar Arasında Çocuğu Olan Annelerin İlk Yardım Bilgi Düzeyleri ve İlk Yardım Gerektiren Durumların Sıklığı. *Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 2(3), 11-18
- CRESWELL, J. W. (2016). Araştırma Deseni. Çev. Ed.: Selçuk Beşir Demir. Ankara: Eğiten Kitap.
- DEGHANI, A., KAZEMI, S., MIRZAEI, S. ve SADEGHIAN, M.R. (2019). Accidents in Children under 5 Years in Yazd Province, Iran. *JDER*, 2(1),38-49
- DÉSORMEAUX-MOREAU, M., LARIVIÈRE, N. ve AUBIN, G. (2018) Modelizing Home Safety as Experienced by People with Mental Illness. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 25(3),190-202
- GÖKÇORA, İ.H. (2008). Çocukları Travmadan Korumak. *Turkiye Klinikleri J Pediatr Surg-Special Topics*, 1(1),1-8
- İNCE, T., YALÇIN, S. S. ve YURDAKÖK, K. (2014). Çocukluk Çağında Ciddi Kaza Sıklığı ve Risk Faktörleri. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 57(3), 173-182.
- JACKSON, B., ALARADI, M., LING, J. ve LEHNA, C. (2016). Assessment of Home Safety in Children from Kentuckiana. *Pediatric Nursing*, 47,131-139.
- KHAN, S., TAUHEED, N., NAWAB, S., AFZAL, S. ve KHALIQUE, N. (2019). Domestic Accidents Among Under-5 Year Children: A Study on the Modern Day Epidemic. *International Journal of Community Medicine and Public Health*, 6(4),1529-1535
- KARATEPE, T. ve AKIŞ, N. (2013). 0-6 Yaş Çocuklarda Ev Kazası Geçirme Sıklığı ve İlişkili Faktörler. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 39(3),165-168
- KURT, F. ve AYTEKİN, A. (2015). 0-6 Yaş Grubu Çocuklarda Ev Kazaları. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 2(1),22-32
- MOHAN, D. (2005). Injury Control and Safety Promotion: Ethics, Science and Practice. Injury Prevention and Control. Ed.: Dinesh Mohan Geetam Tiwari, 1-14. NY: Taylor & Francis
- NADEEYA M.N., ROSNAH S., ZAIRINA A.R. ve SHAMSUDDIN K. (2016). Knowledge and Perception Towards Home Injury in Children and Safety Measures Among Malaysian Urban Mothers. *International Journal of Public Health and Clinical Sciences*, 3(2), 100-113

- ÖZMEN, D., ERGİN, D., ŞEN, N. ve ÇETİNKAYA, A (2007). 0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Tanılanması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 12(12), 13-20
- ÖZTÜRK, H. (2012). İlk Yardım. Anne Çocuk Sağlığı ve İlk Yardım. Ed.:Ümit Deniz, Ömer Rıfki Önder. 217-305. Ankara: Nobel
- PATTON, M. Q. (2002). Qualitative research and evaluation methods (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sag
- ROBERTSON, L. S. (2007). Injury Epidemiology Research and Control Strategies. 3. Baskı. New York: Oxford University Press
- SALAÇIN, S., ALPER, B. ve CEKİN, N. (1992). Adana'da Fatal Sonlanan Çocukluk Çağı Kazalarının Yöresel Özellikleri. *Turkish Journal of Forensic Medicine*, 8,125-130.
- TAŞKINLAR, H., KILIÇ, S., BAHADIR, G., İŞBİR, C., NAYCI, A. (2016). Çocuklarda Yüksekten Düşme Sonucu Oluşan Travmaların Değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(3), 131-137.
- TURAL BÜYÜK, E., ÇAVUŞOĞLU, F., TEKER, E. (2015). Sıfır Altı Yaş Arası Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Tanılanması. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(3), 17-22
- TURAN, T., DÜNDAR, S. A., YORGANCI, M. ve YILDIRIM, Z. (2010). 0-6 Yaş Grubu Çocuklarda Ev Kazalarının Önlenmesi. *Ulus Travma Acil Cerrahi Dergisi*, 16(6), 552-557.
- TÜRNÜKLÜ, A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniğı: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(24), 543-559
- ÜÇÜNCÜ, M., ÜÇÜNCÜ, M. ve TOPRAK, D. (2019). 0-6 Yaş Grubu Cocuğu Olan Annelerin Ev Kazaları ve Korunma Yolları Konusundaki Bilgi, Tutum ve Davranışları. *Journal of Istanbul Faculty of Medicine*, vol. 82(4), 219-227.
- YALAKİ, Z., TASAR, M. A., KARA, N. ve DALLAR, Y. (2010). Measuring the Awareness of Home Injuries in Families with a Low Socioeconomic Status. *Journal of Academic Emergency Medicine*, 9(2), 129-133
- YILDIZ ÇİÇEKLER, C., KONUK ER, R., ALAKOÇ PİRPIR, D. ve BÜYÜKBAYRAKTAR, Ç. (2012). 0-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(3), 157-174.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin, Ankara

EXTENDED SUMMARY

There is a need for awareness-raising studies in order to know the developmental characteristics of children with special needs, to take necessary precautions against dangers and accidents that they may experience according to their developmental characteristics and individual differences and to know what these conditions are, first practices in such cases, measures to be taken for emergency aid and first aid. For this purpose, first of all, the opinions of mothers with children with special needs should be determined about the home accidents, safety measures, and first aid. It is thought that the determined opinions will draw attention to the issue of home accidents and first aid in children with special needs, form a conceptual framework in the development of educational programs and lead future research. Based on this idea, in this study, it is aimed to examine the opinions of mothers with children with special needs on safety precautions against home accidents and first aid. The study was designed as a case study –one of a qualitative research method- and interview technique was also used. Mothers (22) who are in Keçiören/Ankara, have children with special needs, and whose children attend special education institutions were included in the study. Face-to-face interviews were made with the mothers included in the research in the spring semester of the 2018-2019 academic year. Semi-Structured Interview form was used when conducting interviews with mothers with children special needs. The Semi-Structured Interview form consists of questions to determine the opinions of mothers with children with special needs about home accidents, the security measures they take for home accidents, and their experience, practices, and training needs in this field. In order to prepare the obtained data for analysis, all of them were read, transferred to a computer and converted into a text file, and evaluated by descriptive analysis. In the descriptive analysis aimed at presenting the findings obtained in an organized and interpreted way, the mothers participating in the study were coded as A1, A2, A3,... A22, findings were explained after the data were described, they were interpreted using the related literature and were supported by direct data to reflect the views of mothers with special needs children strikingly. As a result of the research, the mothers stated that their child was constantly faced with a home accident, since the accidents were very frequent, they did not remember exactly the ages that their children had a home accident, they were mostly with their children during the accidents, and their children were not hospitalized due to a home accident. Besides, the mothers gave examples of interventions against burns most often from home accidents, they also indicated that; they encountered the falls at most, they informed their spouses in the event of an accident and asked for help from the neighbor, they removed dangerous goods as a precaution, they used the child lock very little, they did not have a security measure that they mostly wanted to take, they knew 112 at most among the emergency lines, and they all wanted to receive training, although they did not receive any training on home accidents and first aid. In line with the results obtained from the research the followings were suggested; national and regional early intervention studies on home accidents and safety measures in children with special needs should be carried out, families with children with special needs should receive training on protection from home accidents and first aid, they should be informed about the developmental characteristics of children with special needs, and families should be guided regarding the measures to be taken and the arrangements to be made specific to the child with special needs.